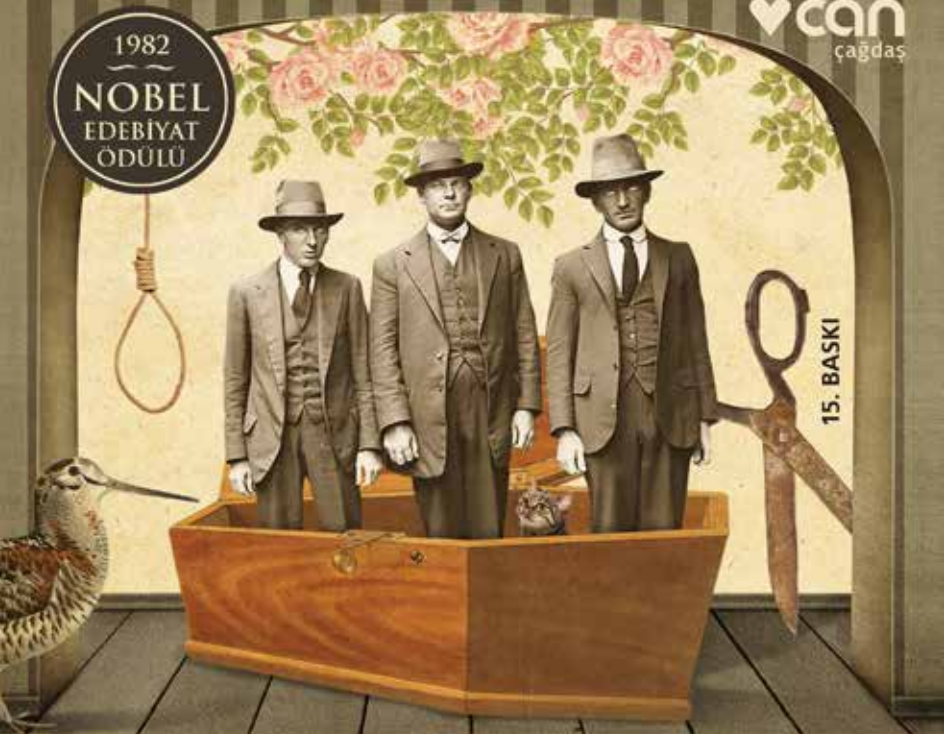

1982

NOBEL
EDEBİYAT
ÖDÜLÜ

15. BASKI

GABRIEL GARCÍA MÁRQUEZ

MAVİ KÖPEĞİN
GÖZLERİ

Çeviri: EMRAH İMRE

GABRIEL GARCÍA
MÁRQUEZ
MAVİ KÖPEĞİN
GÖZLERİ

Can Çağdaş

Mavi Köpeğin Gözleri, Gabriel García Márquez

İspanyolca aslından çeviren: Emrah İmre

Ojos de perro azul, Gabriel García Márquez

© 1947, 1974, Gabriel García Márquez ve Gabriel García Márquez vârisleri

© 2011, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Bu eserin Türkçe yayın hakları Agencia Literaria Carmen Balcells S.A. aracılığıyla alınmıştır.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: 2011

15. basım: Nisan 2021, İstanbul

Bu kitabın 15. baskısı 3 000 adet yapılmıştır.

Dizi editörü: Cem Alpan

Editör: Olcay Öztunalı

Kapak tasarımı: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Baskı ve cilt: Türkmenler Matbaacılık Reklam San. ve Tic. Ltd. Şti.

Maltepe Mah. Gümüşsuyu Cad. No: 16-18

Topkapı, İstanbul

Sertifika No: 43087

ISBN 978-975-07-2190-8

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Maslak Mah. Eski Büyükdere Cad. İz Plaza, No: 9/25 Sarıyer/İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com/9789750721908

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 43514

GABRIEL GARCÍA
MÁRQUEZ
MAVİ KÖPEĞİN
GÖZLERİ

ÖYKÜ

1982 NOBEL EDEBİYAT ÖDÜLÜ

İspanyolca aslından çeviren

Emrah İmre

♥can

Gabriel García Márquez'in Can Yayınları'ndaki diğer kitapları:

Başkan Babamızın Sonbaharı, 1982

Bir Kayıp Denizci, 1982

Kırmızı Pazartesi, 1983

Şer Saati, 1983

Yaprak Fırtınası, 1983

Yüzyıllık Yalnızlık, 1984

Kolera Günlerinde Aşk, 1989

Labirentindeki General, 1990

Albaya Mektup Yok, 1991

İyi Kalpli Eréndira, 1991

Hanım Ana'nın Cenaze Töreni, 1992

On İki Gezici Öykü, 1993

Aşk ve Öbür Cinler, 1994

Bir Kaçırılma Öyküsü, 1996

Şili'de Gizlice, 1996

Anlatmak İçin Yaşamak, 2005

Benim Hüzünlü Orospularım, 2005

Doğu Avrupa'da Yolculuk, 2016

GABRIEL GARCÍA MÁRQUEZ, 1928'de Kolombiya'nın Aracataca kentinde doğdu. Hukuk ve gazetecilik öğrenimini yarım bıraktı. 1940'lerden başlayarak uzun yıllar gazetecilik yaptı. Yine aynı yıllarda öykü yazmaya başladı. Yayımlanan ilk önemli yapıtı, *Yaprak Fırtınası*'ydi. *Albaya Mektup Yok*, ülkesi uğruna savaşarak yaptığı hizmetlerin karşılıksız kaldığını anlayan bir subay eskisinin öyküsüydü. Bunu *Hanım Ana'nın Cenaze Töreni* (1962) ve *Şer Saati* (1962) izledi. García Márquez, en tanınmış romanı *Yüzyıllık Yalnızlık*'ı (1967), Meksika'ya ilk gidişinde yazdı. *Yüzyıllık Yalnızlık*'taki bir bölümden esinlenerek yazdığı öykülerini *İyi Kalpli Eréndira* (1972) adlı kitapta toplayan yazar, daha sonra birbiri ardı sıra *Mavi Köpeğin Gözleri*'ni (1972), *Başkan Babamızın Sonbaharı*'nı (1975), *Kırmızı Pazartes'i*'yi (1981), *Kolera Günlerinde Aşk*'ı (1985), Simón Bolívar'ın yaşamının son aylarını konu edinen *Labirentindeki General*'i (1989) yayımladı. García Márquez, 1982'de Nobel Edebiyat Ödülü'ne değer görüldü. 2014'te Meksika'da seksen yedi yaşında hayata veda etti.

EMRAH İMRE, 1980'de İstanbul'da doğdu. Auckland Üniversitesi'nde Dilbilim ve Karşılaştırmalı Edebiyat öğrenimi gördü. İngilizce, Portekizce, İspanyolca ve Fransızcadan çeviriler yaptı. José Saramago, Gabriel García Márquez, Gilbert Adair, Amit Chaudhuri, Nicholas Christopher ve Luisa Valenzuela gibi yazarların eserlerini Türkçeye çevirdi. Emrah İmre, İsviçre ve Yeni Zelanda'dan sonra yaşamını Brezilya'da sürdürmektedir.

İçindekiler

Üçüncü Teslimiyet	11
Eva, Kedisinin İçinde	23
Tubal-Kabil Bir Yıldız Dövüyor	37
Ölümün Öteki Kaburgası	49
Aynayla Sohbet	59
Üç Uyurgezerin Çilesi	67
Natanael'in Ziyareti	73
Mavi Köpeğin Gözleri	85
Saat Altıda Gelen Kadın	93
Çullukların Gecesi	107
Birisi Bu Gülleri Darmadağın Ediyor	113
Nabo: Melekleri Bekleten Zenci	119
Yağmurun İçinden Bir Adam Geliyor	129
Macondo'da Yağmuru İzleyen Isabel'in Monoloğu	135

ÜÇÜNCÜ TESLİMİYET

Gürültü işte yine başlamıştı. Gayet iyi tanıdığı bu soğuk, keskin, dikine dikine gelen ses, şimdi acı veren bir tizlikle çınılıyordu; delikanlı bunun nasıl bir gürültü olduğunu bir günde unutuvermişti sanki.

Ses, içi oyulup boşaltılmış gibi bomboş kalmış kafatasının içinde yankılanıyordu. Kafatasının iç çeperleri birden peteklerle kaplanmıştı sanki. Gürültü, bitmek bilmez sarmallar halinde büyüyor ve kafasını içten döverek omurgasını akortsuz, ayarsız bir titreşimle, bedeninin bildik ritmiyle dalgalandırıyor. Sağlam adamlara özgü bedeninin yapısında bir şey ters gitmişti; “öteki seferlerde” normal biçimde işleyen bir şey, bu kez kafasını, etten arınmış, iskelet halindeki bir elin salladığı bir çekiçle içtenden kuru ve katı darbelerle dövüyor ve delikanlının hayatında hissettiği her acı hissini yeniden duyumsamasına sebep oluyordu. Hayvansı bir içgüdüyle yumruklarını sıkması, duyduğu amansız acının baskısıyla mavileşip morarmış damarların kabardığı şakaklarını sıkıştırması geliyordu. İçinde bulunduğu ânı, elmas uçlu bir matkap gibi oyan gürültüyü, hassas avuçları arasına alıp ezebilmek isterdi. Ateşi yükseldikçe ısınıp dağlanan kafatasının sızlayan köşeleri tarafından kovalandığını zihninde canlandırınca bedenindeki kaslar, evcil kedilere mahsus bir hareketle ge-

rildi. Ona birazdan yetiŖeceklerdi. Hayır. Gürültünün cildi kaypaktı, elle tutmak mümkün değildi. Ama delikanlı iyice bellediği stratejisi sayesinde onu yakalamaya ve çaresizliğinin verdiği kuvvetle onu sımsıkı kavramaya hazırdı. Gürültünün yeniden kulağını delip ağzından, gözeneklerinden ve gözlerinden çıkmasına, arsız karanlığının derinliklerinden fıŖkırıp gözlerini kr edecek denli abartılı bir kibirle geçip gitmesine izin vermeyecekti. Kafatasının i duvarlarını, kar tanelerini andıran cam kırıklarıyla doldurmasına izin vermeyecekti. Gürültü, baŖını beton duvarlara vurup duran bir çocuğun darbeleri gibi bitmek bilmezdi. Tıpkı doğası gereği katı olan cisimlere indirilen herhangi bir sert darbe gibi. Oysa etrafına set çekip tecrit edebilse gürültü onu bir daha rahatsız etmeyecekti. Ah Ŗu deęiŖken varlığı kendi gölgesinden ayırıp atabilseydi! Onu kısıkvrak yakalayabilseydi! Sımsıkı kavramayı becerip kaldırıma arpabilse ve canını çıkarıncaya dek üstünde tepinebilseydi! Kendisine iŖkence edip duran, onu çıldırtan, artık alelade bir eŖya gibi yerde hareketsiz duran ve mutlak bir lme kavuŖturulan gürültüyü nihayet öldürdüğünü soluk soluğa syleyebilseydi!

Ama Ŗakaklarını sıkıŖtırması imknsızdı. Kolları klmŖ, adeta bir cücenin kollarına dnuŖmŖt; kısa, tıknaz, tombul kollardı bunlar artık. BaŖını sallamaya yeltendi. Salladı. Derken gürültü iyice sertleŖip ŖiŖen ve yerçekiminin gücünü enikonu hissetmeye baŖlayan kafatasının içinde daha da büyük bir kuvvetle kendini belli etti. Ağır ve Ŗiddetli bir grltyd bu. Öyle ağır ve Ŗiddetliydi ki onu yakalayıp yok etmek, kurŖundan yapılmıŖ bir çiçeğin yapraklarını koparmak kadar zordu.

Bu gürültüyü “baŖka seferler” de aynı ısrarcı biçimde hissetmiŖti. Örneğin ilk kez öldüğü gün hissetmiŖti; baŖında dikildiği cesedin kendisine ait olduğunu idrak ettiği gün. Onu grmŖ ve kendisine dokunmuŖtu. Elle tutula-

madığını, uzayda yer kaplamadığını, var olmadığını hissetmişti. Sahiden de bir cesetti; daha genç ve hastalıklı bedeninin başında dikilirken ölümün yolda olduğunu hissetmeye başlamıştı. Evin atmosferi, sanki ev baştan aşağı çimentoyla doldurulmuş gibi katılaşmıştı, kendisiyse –eşyalar, atmosferin havadan oluştuğu zamanki halleriyle etrafına dizilmiş olarak– bu kütlelerin ortasında yer alıyordu; katı ama şeffaf çimentodan yapılmış tabutuna özenle yerleştirilmişti. O sırada da kafasında bu “gürültü” vardı. Ötede, tabutun öteki ucundaki ayaklarının tabanları nasıl da uzaklaşmış ve üşümüştü; oraya bir minder koymuşlardı, çünkü tabut kendisine fazlaca büyük gelmiş, ölü bedenini yeni ve son giysisine uydurabilmek için tabutta bazı değişiklikler yapmaları gerekmişti. Bedenini beyazlara sarmışlar, çenesiniyse bir tülbentle bağlamışlardı. Kefenine sarılmış halde kendini pek yakışıklı bulmuştu; ölesiye yakışıklı.

Tabutunun içindeydi, gömülmeye hazırdı oysa ölmediğini biliyordu; canı kalkmak isteseydi kolaylıkla kalkabilirdi. En azından “manevi” olarak kalkabilirdi. Ama buna değmezdi. Oracıkta ölüp kalmak daha iyiydi; hastalığı, “ölüm” dolayısıyla ölmekti. Uzun zaman önce doktoru, annesine soğukkanlılıkla şöyle demişti:

“Señora, oğlunuz ağır bir hastalıktan mustarip; oğlunuz yaşayan bir ölü.” Ve şöyle devam etmişti: “Yine de hayatını ölümden uzak tutabilmek için elimizden geleni yapacağız. Karmaşık bir kendi kendini besleme sistemi sayesinde bedensel işlevlerini sürdürmesini sağlayacağız. Yaşayanlardan tek farkı, hareketle ilgili motor fonksiyonlarının, yani düşünmeden yapılan hareketlerin eksikliği olacak. Büyümesi normal olarak devam edeceğinden yaşamaya devam ettiğini gözlemleyebileceğiz. Uzun lafın kisası, oğlunuz ‘yaşarken ölüm’den mustarip. Sahici ve somut bir ölüm bu...”

Sözcükleri hatırlasa da birbirine karıştırıyordu. Belki de bunları gerçekte hiç duymamıştı, tifo yüzünden ateşi yükseldikçe... hezeyanlar bastıkça... mumyalanan firavunların hikâyesini okudukça beyni bu sözleri uydu-ruyordu; ateşi yükselince kendisini bu hikâyenin kahra-manı zannediyordu. Böylece hayatında boşluklar oluş-maya başlamıştı. O zamandan beri olup bitenlerin han-gisinin hezeyan, hangisinin gerçek olduğunu ayırt ede-mez, hatırlayamaz olmuştu. Bu yüzden şimdi de şüphe içindeydi. Belki de doktor “yaşarken ölüm” denen bu tuhaf şeyden asla bahsetmemişti. Mantıkdışı, mantıksız, düpedüz çelişkili bir durumdu bu. Dolayısıyla artık sahi-den de ölü olabileceğinden kuşkulananmaya başlamıştı. Ne de olsa on sekiz senedir bu durumdaydı.

O sırada –öldüğünde yedi yaşındaydı– annesi ona yeşile boyalı ahşaptan küçük bir tabut, bir çocuk tabutu yaptırmak için sipariş vermişti. Ancak doktor tabu-tun daha büyük, içine normal bir yetişkinin sığabileceği boyutta yapılmasını buyurmuş, zira küçük bir tabutun büyümeyi engelleyip çocuğu çarpık bir ölü veya anormal bir canlı haline getirebileceğini söylemişti. Ayrıca büyü-mesi engellendiği takdirde hastalığındaki iyileşme de fark edilemez hale gelecekti. Bu uyarıyı kulağına küpe eden annesi ona içine bir yetişkinin sığabileceği kadar büyük bir tabut yaptırmış ve sonradan gerektiğince ayarlama ya-pabilmek için ayak kısmına üç tane minder koymuştu.

Böylece çocuk tabutun içinde büyümeye başlamış ve büyümesi sekteye uğramasın, diye her sene son min-derden bir avuç yün eksiltmişti. Hayatının yarısı böyle geçmişti. On sekiz yıl (şimdi yirmi beş yaşındaydı). Der-ken delikanlının büyümesi durmuş; bedeni son ölçülerini almıştı. Marangoz ve doktor, hesaplarında hata yaptıkla-rından tabut, olması gerekenden yarım metre daha büyük yaptırılmıştı. Delikanlının yarı barbar bir devi andıran ba-

başu gibi cüsseli olacağını sanmışlardı. Ama öyle olmamıştı. Babasından miras kalan tek şey, gür sakalı olmuştu. Annesi, tabutunun içinde bakımlı görünsün, diye oğlunun fıskırircasına büyüyen bu mavi sakalını tarayıp kırpardı. Sıcak günlerde bu sakal delikanlıyı müthiş huylandıırdı.

Ama onu “bu gürültü”den daha fazla rahatsız eden başka bir şey vardı: fareler! Çocukken hayatta en çok canını sıkan, içine en çok dehşet salan şey, tartışmasız, farelerdi. Bu iğrenç hayvanlar, ayakucunda yanan mumların kokusuna geliyorlardı. Kıyafetlerini baştan aşağı kemirmişlerdi ve çok yakında kendisini kemirmeye, bedenini dişlemeye başlayacaklarını gayet iyi biliyordu. Bir gün onları görmüştü: Islak tüyleri ışıldayan beş fareydiler, masanın ayağından tırmanıp tabuta giriyor ve bedenini dişliyorlardı. Annesi olan biteni fark ettiğinde iş işten geçmiş, bedeninden geriye et artıklarıyla katı ve soğuk kemikler kalmıştı. Çocuğu asıl korkutansa bedenini farelerin yemiş olması değildi. Neticede iskelete dönüşse de yaşamaya devam ediyordu. Onu asıl korkutan, bu hayvanların ister istemez içinde uyandırdığı dehşetti. Bu kaba tüylü yaratıkların bedeninde koşuşturduklarını, cildini yırtıp açtıklarını ve buz gibi pençeciklerini dudaklarına sürttüklerini düşünmek bile tüyelerini diken diken etmeye yetiyordu. Farelerden biri gözkapağına kadar tırmanmış ve göz küresini kemirmeye koyulmuştu. Onun dev bir canavar gibi gözünün tepesinde dikildiğine ve canla başla retinasını deldiğine tanık olmuştu. Böylece yeniden öldüğüne kanaat getirmiş ve başı dönerek kendini kaderin ellerine bırakmıştı.

Artık bir yetişkin olduğunu hatırladı. Yirmi beş yaşındaydı; yani daha fazla büyümeyecekti. Yüz hatları iyice yerine oturmuş, çehresi vakur bir ifadeye bürünmüştü. Ama sağlığına kavuşunca oturup çocukluğundan bahsedemeyecekti. Çocukluğunu hiç yaşayamamış, ölü olarak geçirmişti.

Çocukluktan ergenliğe geçtiği dönemde annesi sıkı ve titiz önlemler almıştı. Tabutun ve odanın temizliğini kusursuz olarak sağlamayı kendisine dert edinmişti. Vazolardaki çiçekleri sıklıkla değiştiriyor ve içerisi temiz havayla dolsun, diye her gün pencereleri açıyordu. O zamanlar mezurayla oğlunun boyunu ölçüp birkaç santim daha uzadığını görünce ne büyük bir memnuniyet duyardı! Oğlunun hayatta olduğunu gördükçe annelere özgü bir tatmin hissedirdi. Bu arada eve yabancıları sokmaktan da sakınır olmuştu. Ne de olsa evin bir odasında uzun yıllar boyunca bir ölünün barınması hem nahos bir durumdu hem de garip. Annesi pek özverili bir kadındı. Ama çok geçmeden iyimserliği azalmaya başlamıştı. Son yıllarda mezuraya kederle bakar olmuştu. Oğlu artık büyümüyordu! Birkaç aydır tek bir milim olsun büyümemişti. Anne artık sevgili ölüsünün bedeninde bir yaşam emaresi bulmakta zorlanacağını biliyordu. Bir sabah onu “gerçekten de” ölü bulacağından korkuyordu, belki de bu yüzden delikanlı annesinin bir gün tabutuna yaklaşp usulca bedenini kokladığını fark etmişti. Kadıncağz bir kötümserlik buhranına kapılmıştı. Son günlerde oğluna ilgi göstermeyi iyice bırakmış, mezurayı bile yanında getirmez olmuştu. Oğlunun daha fazla büyümeyeceğini biliyordu.

Oğlu da artık “gerçekten” ölü olduğunu biliyordu. Biliyordu, çünkü vücuduna tatlı bir rahavet çökmüştü. Her şey beklenmedik bir biçimde değişmişti. Sadece kendisinin duyumsayabildiği belli belirsiz nabız atışları sönüp gitmişti. Ağırlaştığını, talepkâr ve kuvvetli bir güç tarafından toprağın derinliklerine doğru çekildiğini hissediyordu. Yerçekimi onu artık karşı konulmaz bir kuvvetle çekiyordu sanki. Hakiki olduğu su götürmez bir ceset gibi ağırlaşmıştı. Ama böyleyken kendisini daha rahat hissediyordu. Ölümünü yaşamak için nefes alması bile gerekmiyordu.

Aklından, kendine dokunmadan, bedensel uzuvları-

nı birer birer saydı. Şurada, sert bir yastığın üstünde hafifçe sola doğru dönük kafası durmaktaydı. Gırtlığını tırmalayan belli belirsiz soğuk hava akımına bakılırsa ağzı aralık olmalıydı. Yirmi beş yaşındaki bir ağaç gibi budanmıştı. Ağzını kapamaya yeltendi. Çenesini bağladıkları tülbent gevşemişti. Adamakıllı bir ölüye benzeyebilmek için duruşunu düzelterip üstünü başını toparlamayı ve “poz” vermeyi bile beceremedi. Kasları ve uzuvları emirlerine itaat etmiyorlardı, sinir sisteminin çağrılarını ivedilikle yerine getirdikleri eski günler çok geride kalmıştı. Dilediğince hareket edebilen o on sekiz yıl önceki çocuk ortalarda yoktu artık. İki yanına düşerek tabutun yumuşak kumaşla kaplı iç duvarlarına dayanan kollarını duyumsadı. Karnı ceviz kabuğu gibi katılaşmıştı. Az ötedeki sağlam ve düzgün bacaklarıysa yetişkinlere özgü kusursuz vücut yapısını tamamlamaktaydı. Bedeni hantal bir biçimde uzanıyor olsa da rahattı, herhangi bir ağrısı sızısı yoktu, sanki dünya aniden durmuştu ve sessizliği kimse bozmayacaktı; yeryüzündeki bütün akciğerler havanın uçarı sükûnetini bozmamak için nefes almayı kesmişlerdi adeta. Hava kararırken yeşil ve gür çimenlere uzanıp dalgın bakışlarını gökyüzündeki yavaşça dağılan bir buluta dikmiş bir çocuk gibi mutluydu. Ölü olmasına, suni ipek döşeli tabutunda sonsuza dek yatacak olmasına rağmen mutluydu. Zihni son derece berraktı. Önceki sefer, ilk öldüğünde böyle olmamış, kendisini duyarsızlaşmış, körelmiş gibi hissetmişti. Etrafına dizilmiş olan ve üç ayda bir yenilenen mumlar yeniden tükenmeye başlamışlardı; tam da en gerekli oldukları anda. O sabah annesinin sulayıp getirdiği menekşelerden odaya yayılan taze serinliği duyumsadı. Beyaz zambakların, güllerin taze serinliğini duyumsadı. Ama bütün bu korkunç hakikat ona herhangi bir rahatsızlık vermiyordu; tam tersine, orada, yalnızlığıyla baş başayken gayet mutluydu. Korku duymaya sonradan mı başlayacaktı acaba?

Kim bilir... Tabutun yeniden toprağa dönüp ağaca dönüşme umuduyla çatırdayışını ve yeşil ahşaba çiviler gömecek olan çekiç darbelerini hayal etmek zordu. Toprağın buyruğuyla artık daha da ağırlaşmış olan bedeni rutubetli, killi ve yumuşak bir zemine yanlamasına düşecek ve birkaç metre yukarısında mezarlıkların son patirtiları gittikçe daha zor duyulur hale gelecekti. Hayır. Orada da korku duymayacaktı. Ölümünün uzaması anlamına gelecekti bu; içinde bulunduğu yeni koşulların olabilecek en doğal halde uzaması.

Bedeninde ısının zerresi bile kalmayacaktı, omuriliği ebediyen donacak ve yıldızları andıran buz kristalleri iliklerine kadar işleyecekti. Yeni ölü hayatına ne kadar da kolay alışacaktı! Yine de, o sağlam zırhı bir gün dağılacak ve uzuvlarının yerli yerinde olup olmadığını görmeye kalkışınca yerlerinde yeller estiğini fark edecekti. Bedenin artık belli ve oturmuş bir şekle sahip olmadığını duyumsayacak, yirmi beş yaşındakilere özgü o mükemmel anatomisini kaybettiğini, şekli veya herhangi bir geometrik tanımı olmayan bir avuç toza dönüştüğünü istemeye istemeye kabul ederek teslim olacaktı.

Ölümün İncil’de sözü geçen tozuydu dönüşecek olduğu. Şekli şemalı belli, fiziksel bir ceset değil de hayal ürünü, soyut, yalnızca ebeveynlerinin bulanık hatıralarında kalan bir ceset olduğunu hissedecek ve geçmişini belli belirsiz özleyecekti. Bir elma ağacının kılcal damarlarından yukarı tırmanıp sonbaharda olgunlaşacak bir elmanın içine konuşlanacak ve aç bir çocuğun ısırganlığıyla uyanacaktı. Böylelikle bütünlüğünü kaybettiğinin, artık sıradan bir ölü, alelade bir ceset bile olmadığını farkına varacaktı, işte buna üzülüyordu.

Kendi cesediyle baş başa, yapayalnız kaldığı son gecesi mutlu geçmişti.

Fakat yeni bir gün doğup da ılık güneşin ilk ışınları

odanın açık penceresinden içeri akın ettiğinde cildinin yumuşamış olduğunu hissetti. Bir an dikkat kesildi. Ses-sizdi, hareketsizdi. Havanın bedeni üstünde gezindiğini duyumsadı. Şüphesi yoktu; “koku” gelip çatmıştı. Kadaverin¹ geceleyin etkisini göstermeye başlamıştı. Bünyesi her ölüde olduğu gibi çürümeye, kokuşmaya başlamıştı. Hissettiği “koku”, şüphesiz, kokuşmuş etlere mahsus, başka hiçbir kokuya benzemeyen, bir an geçti sanılıp sonradan daha da kuvvetle hissedilen bir kokuydu. Bedeni önceki geceki sıcaklığın etkisiyle çürümeye başlamıştı. Evet. Çürüyordu. Birkaç saat içinde annesi, çiçekleri de-ğiştirmeye gelecek ve daha kapının eşiğinden geçmeden çürümüş etin leş kokusu yüzüne tokat gibi inecekti. Böylece onu ikinci ölümünde istirahat etmesi için diğer ölülerin yanına götüreceklerdi.

Ama korku hissi aniden sırtına bir şaplak gibi iniverdi. Korku! Ne kadar derin, ne kadar anlamlı bir sözcük! Artık korkuyordu; “fiziksel”, sahici bir korkuydu bu. Neden korkuyordu peki? Neden korktuğunu gayet iyi biliyordu ve eti, korkuyla seçiyordu; büyük ihtimalle henüz ölmemişti. Onu oraya, mükemmelce sığıdığı ve son derece rahat ettiği yumuşak, minderli tabuta yerleştirmişlerdi; ve korkunun hayaleti gerçeklere dönmesini sağladı; onu canlı canlı gömeceklerdi!

Sahiden ölü olamazdı, çünkü her şeyi algılayabiliyordu; etrafında fısıldayarak akıp giden hayatı, günççeklerinin açık pencereden içeri giren ve diğer “koku” ile karışan baygın kokusunu. Bahçedeki havuzun şırıltısını, gölgelerde kaldığından şafağın söktüğünü anlamayıp hâlâ ötmeye devam eden cırcırböceğinin gürültüsünü mükemmel bir biçimde duyuyordu.

1. İnsan veya hayvan dokusunun çürümesi sırasında ortaya çıkan kötü kokulu kimyasal madde. (Ç.N.)

Her şey, ölmüş olduğunu yalanlar nitelikteydi. “Koku” hariç her şey. İyi de, bu kokunun kendisine ait olduğunu nereden bilebilirdi ki? Belki de annesi önceki gün vazoların suyunu değiştirmeyi unutmuş ve çiçeklerin sapları çürümüşü. Belki de evin kedisinin odasına kadar sürükleyip getirdiği fare, sıcağın etkisiyle çürümeye başlamıştı. Hayır! Bu “koku” kendi bedeninden geliyor olamazdı.

Birkaç dakika öncesine kadar ölümünden dolayı mutluluk duyuyordu, zira ölü olduğunu zannediyordu. Ne de olsa ölüler, durumlarının dermansızlığına rağmen mutlu olmasını bilirdi. Yaşayanlarsa teslim olup canlı canlı gömülmeye göz yummazlardı. Ancak uzuvları, çağrısına yanıt vermiyordu. Onu asıl dehşete düşüren şey, kendini ifade edememektir; hayatında ve ölümünde tecrübe ettiği en büyük dehşetti bu. Onu canlı canlı gömeceklerdi. Her şeyin farkında olacaktı. Tabutun kapağını çiviledikleri ân hissedecekti. Tabutu arkadaşlarının omuzları üstünde yükseldiğinde içinde oluşacak boşluk hissini, cenaze alayının her adımında daha da artan ıstırabını ve çaresizliğini duyumsayacaktı.

Doğrulmaya, tükenmiş kuvvetini toparlamaya, hâlâ hayatta olduğunu ve onu canlı canlı gömdüklerini anlaşılar, diye karanlık ve dar tabutunun içini yumruklamaya çalışacaktı boşuna. İşe yaramayacaktı; sinir sisteminin bu acil ve son çağrısına uzuvları da cevap vermeyecekti.

Yandaki odadan gelen kap kacak takırtılarını duydu. Uyuyor muydu acaba? Ölü olarak geçirdiği bu hayat tamamen bir kâbustan mı ibaretti? Fakat takırtının devamı gelmedi. İçini nefretle karışık bir hüznü kapladı. Dünyadaki tüm kap kacağın oracıkta, bitişiğindeki odada tek bir darbede paramparça olmasını diledi; zira kendi iradesi bitkin düştüğünden uyanmak için bir dış etkene ihtiyacı vardı.

Ama hayır! Rüya görmüyordu. Bu bir rüya olsaydı

gerçeklere dönmek için gösterdiği son çaba başarısız olmazdı. Bir daha asla uyanmayacaktı. Tabutun yumuşaklığını duyumsadı, ayrıca “koku” öncekinden de keskin bir halde geri dönmüştü, öylesine kuvvetli bir kokuydu ki kendinden geldiğine artık şüphesi yoktu. Çürüyüp gitmeden ebeveynlerini görebilmiş olmayı isterdi; etinin kokuştüğünü görünce içleri tiksintiyle dolacaktı. Komşular tabutu görünce ağızlarını, burunlarını mendille örtüp dört bir yana kaçışacaklardı. Yere tüküreceklerdi. Hayır! Buna katlanamazdı. Gömülmeyi tercih ediyordu. “Bu durum” ne kadar çabuk biterse o kadar iyiydi. Artık kendisi bile kendi cesedinden kurtulmak istiyordu. Sahiden ölü olduğunu ya da en azından canlıdan sayılmadığını anlamıştı artık. Bu saatten sonra ölü olsa da olmasa da fark etmezdi. “Koku” her halükârda üstündeydi.

Teslim olacak, bedeni toprağa verilirken okunan son duaları ve rahibin tabutu indiren yardımcılarının kulak asmadığı bağırtıları duyacaktı. Mezarlığın kemiklerle ve tozla karışık soğuğu kendi kemiklerine işleyecek, belki de bu “kokuyu” biraz olsun bastıracaktı. Belki de –olur ya– bu an gelip çatinca uyuşukluğundan sıyrılacaktı. Göl gibi etrafında biriken, tıpkı doğmadan önce annesinin rahmindeki gibi yoğun ve yapışkan bir sıvıyı andıran terinin içinde yüzerek uyanacaktı. Hayatta olduğunu fark edecekti belki de.

Ama ölümü öylesine kabullenmişti ki hayatta olsa bile teslimiyetten ölecekti.

1947

Görünmez bir güneş omuzlarımızı ısıtmaya başladı. Ama güneşin varlığı bile ilgimizi çekmiyordu. Mesafe, zaman ve yön kavramımızı kaybetmiş halde orada, nerede olduğunu bilmediğimiz bir yerde oturduk. Yanımızdan birçok ses geçti. "Çulluklar gözlerimizi oydu," dedik. Sestelden biriyse şöyle dedi: "Bunlar gazeteleri fazla ciddiye almışlar." Sesler ortadan kayboldu. Bizse öylece, omuz omuza oturmaya devam ettik.

Rüyalar, kazalar, pişmanlıklar, inanç, özlem ve ölüm... Büyülü gerçekliğin gizemli ve puslu atmosferlerle bulunduğu bu öykülerde Gabriel García Márquez, yatalak bir genç adam, kendisinin bedenine girmek isteyen bir kadın, evladının ölümünün yaraladığı bir anne, ikizi ölen bir kardeş, gözleri çulluklar tarafından oyulan üç adam, kurbanını sabırla bekleyen ölüm meleği gibi birbirinden çok farklı kurgusal ve mitolojik kahramanlara gönderme yapan kişiliklerin, bedensel ve düşünsel hassasiyet anlarını anlatıyor.

Márquez'in ilk eserlerini barındıran *Mavi Köpeğin Gözleri*, 1947-1955 yılları arasında yazdığı on iki öyküden oluşuyor. Kitap, tarzı, temaları, karakterleri ve bilhassa yazarın, "Yüzyıllık Yalnızlık'a değişmem," dediği "Çullukların Gecesi" öyküsüyle bir Márquez şenliği.

#rüyalar #pişmanlıklar #büyülügerçekçilik #inanç #özlem #ölümgerçeği

 can

can yayinlari.com | [f](#) | [i](#) | [t](#) can yayinlari

BykÜ

ISBN 978-975-07-2190-8

9 789750 721908